

## Мусурмнар из варитлан багъаллу ваз

Гъюрматлу мусурман гъардшар ва чйир! Магъа ихъ нубатнан гирами Рамазандин ваз хъубкъна. Гъаддиз ихъ газат урхрудар му гирами вазлихъна лайикъ вуйиси гъазур хъпан бадали, му ваз фици адапну ккундуш, кIваин аплурхъа.

Ухъуз аьгъюганси, Рамазандин вазлигъ ушвар дисувал Исламдин шартларикан, Къудратлу Аллагъди ﷻ гъарсар мусурман касдин улихъ дивнайи вазифйирикан саб ву. Саб жорейинра себед адарди, гирами вазлигъ ушвар дидрису мусурмнар из, чпи Халкъ гъаплурихъ хълебехъбаз лигъну, ижмишнаан жаза тувди, эгер Дугъу дурариз гъадму гунгъарин аьфв дарапйиш. Хъа Рамазандин вазлигъ ушвар дисували неинки жаза тувбахъан дурар азад аплиди, ва гъазира Аллагъдин ﷻ терефнаан дурариз ужуб багъиш хъибди. Гъаддихъди сабси, гъадму багъишнан кимат ушв дибиснайирин аькьюллу гъаракатарикан, дугъу неинки чаин али фарз тамам аплбакан ва гъазира ушв бисбан суннатар хъаьбаь чалишмиш шулайиваликанра асиллу шулу. Мугъяммад Пайгъамбарин ﷺ гъядисдиз асас вуди, ужудар ляхнар кIулиз адагъбаз лигъну, Къудратлу Аллагъди ﷻ Чан



лукIраз йицIуб ражну ва гъеле 700 ражну артухъдира кади ужувлар тувди. «Ушвар Узу бадали дисрудар ву, - гъапну Къудратлу Аллагъди ﷻ, - ва Узу, гъаддиз лигъну, багъиш тувдиза». Яни ушв бисбаз вуйи багъиш гизаф ражари артухъ шулу, ва гъаддин гъякъ-гъисаб анжагъ сар Къудратлу АллагъдизтIан ﷻ аьгъдар. Вари къайдйириз асас духъну, ушв бисувалиан мусурман кас чан бедендиз уч духънайи чиркин шей'арихъан марцц шулу ва тIагърувалихъан, гъайгъусувалихъан

азад аплуру. Ушв бисували гащди айи касдин гъавригъ ахъуз мумкинвал тувру, Къудратлу Аллагъди ﷻ Чан лукIариз туврайи камаллу-вализ кымат тувуз ва фикир учIруди диб-ккуз кюмек тувру.

Чарасуз вуди ушв бисувал гъамцдар ксариз улупнайиб ву:

1. фуж мусурман кас вуш;
2. фуж ушвар дисру яш дубхънайир вуш;
3. фуж ушв бисуз сагъвал хъайир вуш.

СТР. 4

### ГИРАМИ ВАЗ

#### Тебрик аплури...

Гъюрматлу ватанагълийир! Магъа ухъу вари ккили-гурайи Рамазандин ваз хъубкъна. Му ваз, дугъриданна, гъарсар мусурман касдиз варитланна заан, варитланна гирамиб ву. Мусурмнари му вазлигъ артухъси ужувлар аплуз, чиб-чпихъди ужудар аьлакъйиригъ хъуз чалишмиш духъну ккунду. «Ас-салам» газатдин редакцияйи гъарсар ихъ ватанагъли му гирами вазлихъди тебрик аплура ва гъарурин хизандиз баракат, шадвал ва бахтар ккун аплура.

Газатдин редакция

### АЪЛИМАРИКАН

#### Аълимарин рьякъ бис

Гъюрматлу ватанагълийир! Гъямд ибшри Аллагъу Тааьлайиз, ухъу ихъ газатдин гъарсаб нумрайиь Табасаран ва Хив районариь улихъ вахтари гъахьи имамар-аълимарикан хабар туврахъа. Магъа гъаму нумрайиьра Хирах мягъалин Улуз гъулаь гъахьи имамар-аълимарикан хабар тувдихъа. Дурар Гъажи Иса ибн Муса ва Мугъяммад ибн Аслан (1900-1988) ву. Аълим Гъажи Иса ибн Муса Хирах мягъалин Улуз гъулаь нежбер Мусайин хизандиь бабкан гъахъну. Дурарин тухумдизра «Мус'яр» кIуру. Дугъан баяр Рамазан, Мягъмуд, Гъажи Иса, Эскер, Мазай.

СТР. 6

### ТЕБРИК АПЛУРИ

## Гирами Рамазандин ваз улубкъбахъди!

Дагъустандин Муфтиятдин ва хусуси вуди йиз терефнаан ихъ Республикайин вари мусурмнар улубкъурайи гирами Рамазандин вазлихъди тебрик аплураза.

Саб Рамазандин вазлиан тмунубдиз фу-къан гъялакди вахт гъябгъюра, ва му ляхни ихъ уьмурра гъадмукъан гъялакди гъябгъюрайиваликан улупура. Хъа шли му вахт Аллагъдиз ﷻ ибадат аплури гъаплуруш, думу шадлу кас ву. Рамазан - му ухъуз варитлан гъюрматлу ва заан дережайиьди гъисабназ гъадабгъну ккуни ваз ву. Му вазли девлету касдира, аьжуз касдира ушвар дисуру. Ва му ляхни ухъу вари сатIи аплура. Ра-

Гъюрмат аплана яв дадайиз!



СТР. 3

мазандин вазли гъарсабдикан аьгъю Аллагъди ﷻ Гирами Къур'ан жилиинна дахил гъаплну, думу вазли гунгъарин аьфв аплуру, гизаф ражари ва артухъ къадарнаьди ужудар ляхнар из савабар тувру. Гъаддиз, гъюрматлу гъардшар ва чйир, деету гунгъарин швумалвал зигуз ва сари тмунуригъ чпи деету гъалатIарин бахишламиш аплувал ккун аплуз гъялак йихъай. Гъарсабдикан аьгъю Аллагъдиз ﷻ икрам аплувал цIйи алаплури, гизаф къадарнаьди ужудар ляхнар аплинай, гунгъарихъан марцц хъуз чалишмиш йихъай ва ичв юкIвар ужудар фикрарихъди тухъ аплинай. Гъит Аллагъди ﷻ ихъ аьхю Ватан гъарган ислягъвалигъ гъибтри.



РД-ЙИН МУФТИЯТДИН ПРЕДСЕДАТЕЛЬ ШЕЙХ АБГЪМАД-ГЪАЖИ АБДУЛАЕВ

Рамазандин вазлин къяляхъ Шаввалин ваз ккебгъру



СТР. 6

Рамазандин ваз - суалар ва жавабар



СТР. 7

## Акция: «Хиджаб алабхьну лиг увуз»



25-пи майди Мягячгъала шагърин Лениндин ччурнахъ хъайи паркди ва Родопский бульварин жигъил шубариз, жув'ин хиджаб алабхьну жув'ин хиджаб алиган фици учв рьякьюруш лигуз мумкинвал тувру акция к'ули гъабшну.

Думу акцияйин метлебра жигъил шубар хиджаб-дихъди таниш ап'уб ва чпиз къабул шулуш-шулдарш лигуб вуйи.

Думу акцияйин организаторар телеканал «ННТ» ва «Рисалат» магазин вуйи.

Хиджаб алабхьвал йисар тамам духънайи гъарсар мусурман дишагълийин фарз ву. Ва гъаму акцияйи-ра ихъ мусурман шубариз гъаддикан хабар тувуб асас метлеб вуйи.

Душваъ шубарихъан чпиз ккунибсиб хиджабдин форма гъядябгъюз ва гъацера гъаргандиз хиджаб алабхъуз ният гъап'дариз «Рисалат» магазиндихъан пешкешар тувнийи.

Дупну ккундуки, саспи шубар думу акцияйин чпи алахъу хиджабарра алди гъушну ва, гъийин-йигъ-ланмина гъарган хиджаб алабхъидича к'ури, ниятра гъап'ну.

## Площаддин цийи мист

27-пи майди Мягячгъала шагъри Дагъустандин ва Чечендин имам, шейх Шамилини ччурнахъ вуйи мист ачмиш гъап'ну. Таза мист ачмиш ап'баз лигуз ва душваъ иштирак хъуз площаддина гизаф инсанар уч гъахънийи



Думу церимонийи Дагъустандин муфтий, шейх Агъмад-гъажи Абдулаев, РД-йин Глава Рамазан Абдулатипов, РФ-йин Президентдин СКФО-йин вакил Сергей Меликов, Мягячгъала шагърин мэр Муса Мусаев ва гъ.ж иштирак гъахъну.

Уч духънайидарин улихъ улхури, Дагъустандин муфтийи площаддин мист ачмиш ап'увал, дугъриданна, вари республикайиз ахъю шадвал ву гъап'ну.

РД-йин глава Р. Абдулатиповди ухъу гъи дап'найи ляхин Аллагъу Тааблайизра, инсанаризра къабул шлуб ву ва гъит Аллагъди ухъу мушваъ гъап'у гъудгнар, дюъйир къабул ап'ри гъап'ну.

Душваъ иштирак шули гъулхдари варидади му Дагъустандиз ахъю шадвал ву, к'ури къайд гъап'ну.

Гъацера дупну ккундуки, Дагъустан халкъдин арайи гъийин йигъаз ахъю пай кивбаз РД-йин Глава Рамазан Абдулатиповди РД-йин муфтий, шейх Агъмад Афанди Абдулаевдиз «За любовь к родной земле» к'уру медаль тувну.

## Кафари Дагъустандин мусурмнари Ахульгойина зиярат гъап'ну

21-пи майди Кафари Дагъустандин мусурмнар Ахульго дагъдиина душваъ гъабхъи серенжемдиз ва зияратдиз гъушну. Думу серенжемди РД-йин муфтиятдин Кафари Дагъустандин вакил Магъди-гъажи Аббидовра иштирак гъахъну.

Зияратдиз гъагъюз ккунидар вари Дербент шагърин Агасиева проспектиди аий мистахъинди уч гъахъну. Уч духънайидарин арайи Дагъ. Огни ва Дербент шагъ-рариан, ва гъацера Хив, Табасаран, Агъул, Ахты, Докуз-пара, Кайтагъ, Къурагъ, Мягъярмент, Рутул районариан зияратдиз гъагъюз ккунидар уч духънайи.

Дурар Дагъустандин ва Чечендин сарпи имам Гъазимугъяммадин накъварихъна зиярат гъап'ну.

Лисундин вахт шули, вари Ахульгойиз хъуркьну, хъасин Усман-гъажи Мягъяммадовди уч духънайидариз жикъиди думу дагъдин гъабхъи женгнанкан ктибгн. Июндиан тап авгъустдизкъан 80 йигъандин арайи имам Шамилини мюридаринна паччагъдин къушмин арайи женг гъубшну. Я ип'руб гъубк'ну адарди, я яракъ гъубк'ну хътарди, мюридар гъадмукъан вахтнаъ женгнаъ хъувалиин ахъю генералар кмиди мюгътал шуйи.



Усман-гъажийи думу дагъдин гъабхъи игит ляхна-рикан ктибтруган, уч духънайидарин улариан нив-гъар гъагъюйи.

Ахъире вари уч духънайидари думу дагъдин дяв-ди иштирак гъахъидариз варидади дюа гъап'ну.

## Дагестанский гуманитарный институт

### Уважаемый абитуриент!

Дагестанский гуманитарный институт объявляет набор студентов на 2016-2017 учебный год.

Дагестанский гуманитарный институт – это образовательное учреждение высшего образования. Первое в Северо-Кавказском регионе учебное заведение, в стенах которого студенты получают и светское, и религиозное образование – в рамках федеральных государственных образовательных стандартов высшего образования.

Набор студентов на 1 курс очной и заочной формы обучения осуществляется по следующим направлениям подготовки:

Теология  
Журналистика  
Экономика  
Бизнес-информатика  
Лингвистика  
Теология

### Перечень необходимых документов:

1. Документ об образовании.
2. Фотографии 3x4 (8 шт.).
3. Копия паспорта.
4. Результаты ЕГЭ.

### Срок обучения:

Бакалавриат – 4 года.  
Магистратура – 2 года.

### Прием документов:

Очная форма – с 31 марта по 25 июля.

Заочная форма – с 31 марта по 20 августа.

За историю своего существования институт показал себя как кузница специалистов по вышеуказанным направлениям. В вузе исключены любые проявления коррупции. На высоком уровне проводится воспитательная работа со студентами – с привлечением опытных специалистов.

Дагестанский гуманитарный институт – это одновременная под-

готовка высококвалифицированных современных специалистов по вышеуказанным направлениям и формирование личности через духовно-нравственное воспитание и обучение в атмосфере искренней доброжелательности и заботы о студентах.

### Справки по адресам и телефонам:

Республика Дагестан,  
г. Махачкала, ул. Дахадаева, 136.  
Тел.: 8 961 838 61 23, 8(8722) 94 00 60

E-mail: mail@daggum.ru  
Сайт: www.daggum.ru

**Учредитель**  
Благотворительный фонд «Путь».  
Газета печатается по согласованию и одобрению Духовного управления мусульман Дагестана

**Редакционный совет**  
Председатель редакционного совета муфтий РД Ахмад-хаджи АБДУЛАЕВ

**Заместитель муфтия РД**  
Махди-хаджи МУТАЙЛОВ

**Главный редактор**  
Азиз МИЧИГИШЕВ

**Редактор**  
Ансар РАМАЗАНОВ

**Канонический редактор**  
Мухаммад-Рамазан РАДЖАБОВ

**Корректор**  
Шарафудин ДАШДЕМИРОВ

**Дизайн, вёрстка**  
Мухаммад МУСАЕВ  
Иса ОМАРОВ

**Менеджер**  
Мухаммад ХИРЯСУЛАЕВ  
Абдулсабир АХМЕДОВ

При перепечатке ссылка обязательна.  
Набрано и сверстано на компьютерной базе газеты «Ас-Салам».  
Газета зарегистрирована Федеральной

службой по надзору в сфере связи, информационных технологий и массовых коммуникаций.  
Свидетельство о регистрации ПИ № ФС 77-42079 от 24 сентября 2010 г.  
Отпечатано в ООО «Дом печати» по адресу: пр-т Акушинского, 20. Заказ № \_\_\_\_\_

**Тираж 2300 экз.**  
Сдано в печать 31 мая 2016 г. в 18:00

**Адрес редакции:**  
367015, РД, г. Махачкала, проспект Акушинского, 5-я линия, 19.  
Телефон редакции: 8-928-530-59-70.

Подписка и доставка по г. Махачкале: 914-222.  
по Республике Дагестан: 8-988-699-28-24.

E-mail: assalamweb@gmail.com  
www.assalam.ru

## Гьюрмат апІин яв дадайиз!

Дада... Фукъан ахю мяна туврадаринхъа му гафну! Гьарсар веледдиз чан да-даин сес варитІан ккуниб, варитІанна багахъ вуйиб гьисаб шула. Гьаз гьапиш дадайихъна вуйи ккунивал Аллагу Тааьлайи гьарсар веледдин кІваъ ипна. Гьарсар веледдиз чан дада лап ккунир шулу.

Аллагу Тааьлайи гирами Кьур'андиъ дупна (мяна): «Учу инсандиз чан абйир-бабариз уж'вал апІуз ва дурариз лигуз васият гьапІунча, иллагьки дадайиз, гьаз гьапиш дугъу велед чан фуниъ уърхюру, ва думу фуниъ ахю хьубкъан, дугъазра читинвал артухъ шулу» (сура «Лукман», 14 аят). Ари гьамци Аллагу Тааьлайи дада заанди дерккна. Саб ражари сар жигьил, учвра чпихъди жигьаддиз удучІвурза кІури, Пайгьамбарихъна   гьафи. Пайгьам-

малар-чарвйириз лигуб – ари гьамрар вари сад йигъандин ляхнар ву. Гьеле гизафдар кІваинра дапІнадархъа. Закурин йигъан велед ахю гьахьиган, дугъу дадаи гьапІу вари гьаму ляхнар кІваьлан гьаъри гьахьиш, дугъан гьял Аллагьдин   улихъ фициб шул?! Дадайиз дерд туву касди, дугъкан кІвантІан аьфв апІувал ккун дапІну ккунду. Ав, дадаи чан веледдиина хъял дибрисур. Чаз швнур велед ашра, дугъаз дурар вари сабси ккунду. Хъа веледди закур, учв эвлемеш духъну, чаз ипІруб-убхъруб гьазанмин апІуз шули гьабхьиган, учв арайиз адаъдариканра гьархну ккундар. Аллагу Тааьлайи веледариз аба-бабан терефназди «уф» кІури, дурариз наразивал улупузра кмиди, гьадагъа дапІна. Саб ражари сари Пайгьамбарихъан   гьерху: «Я Расула! Лагъ, инсанарикан варитІан гизаф гьюрмат дапІну ккунир фуж ву?» Дугъу жаваб туву: «Яв дада». «Хъасин фуж?», - кІури

немдин. Саб ражари Пайгьамбарихъна   сар каз дупну, Аллагу Тааьлайин разивал абгуз ккундузуз ва, гьижра дапІну, Аллагу Тааьлайин рякьюъ женг гьабхуз гьязур вуза, гьапи. Пайгьамбари   дишлади абйир-бабар чивиди имиш гьерху. Думу касди «ав» кІури жаваб тувган, Пайгьамбари   гьапи: «Дици вуш хъадак яв аба-бабахъна ва дурариз ужувлар апІин!» Ав, фукъан вушра гьацдар веледар а, дурариз аба-баб кечмиш гьахьигантІан дурарин кьимат ахю шулдар. Хъасин хъюгъру дердер-фикрар апІуз. Гьюрматлу ватанагълийир, гьарсаб ляхнин чан вахт ва кьайда айиб ву. Ари гьадму аба-бабазра, дурар чивиди имиди, жвувхъан дурариз мянфяаьт тувуз шули имиди, ужувлар дапІну ккунду, хъа дердер туври, гьяспикк ккадру ляхнар апІури ваъ. Ахирѳ Табасаран халкъдин адлу шаир, рягьматлу Пирмягьямед Кьасумовдин «Наан ава бахт» кІуру китабдиан



бари   думу касдихъан, дада ануз кІури, гьерху. Дугъу, ав кІури, жаваб тувган, Пайгьамбари   гьапи: «Ари гьадгьахъди гьуз, Женнет дадаин ликарикк кка» (Имам Аьгмад, имам ан-Насаи). Ари гьаму «Женнет дадаин ликарикк кка» кІуру гафарикан фикир апІинайчва. Хъа эгер веледди Аллагу Тааьлайи гьамукъан заанди дерккнайи дадайиз гиран арктапІури, дугъан кІваз азиятар туври гьахьиш, дицир веледди Ахиратдиъ чаз фициб йишв гьязур апІуйкІан?! Дадайиз йигъну фукъан читинвалар алахьураш лигайчва. Бицидариз лигуб, дурариз ипІруб гьязур апІуб, дурарин куртгар урчуб, хулан имбу ляхнар кІули гьахуб, эгер гьулаъ яшамеш шулаш му ляхнарихъна хъана

гьерху думу касди. «Яв дада», - кІури жаваб туву Пайгьамбари  . Шубуб ражари му суалназ гьамциб жюрейинди жаваб туву. Хъа юкьубпи ражарира гьерхган, «яв адаш», - кІури жаваб туву Пайгьамбари  . Аллагу Тааьлайи, абйир-бабарихъна гьюрмат уьбх ва гьамциб дюаъ апІин, кІура: **Я Аллагъ, рягьим апІин дурариз, дурари узуз бициди имиди тербия тувну, узу арайиз адаъну. Яв рягьимлувалихъан дурар магъадатІан.** Фукьадар ужувлан ляхнар веледди апІурашра, эгер абабабаз гьюрмат адарш, думу женнетдиз гьягьидар, дупна гьядисдиъ. Гьацира Пайгьамбари   кІури гьахъну, абйир-бабар рази вуйи веледдиз женнетдин раккнар тІаур, хъа дурар рази даруриз - жегьен-

дадайикан вуйи шиир кІваин апІуз ккундузуз:

Хайлин гафар ктухураза, Фунуб лапра ширинуб вуш. Дадайикан улхураза... ВартІан ккунир вузуз гьаз вуш!

Дада, дада, аьзиз дада, Йиз уьмрин аку хяд, пайдагъ! Узвз барабар кас адар, Узхъан гьаму бендер гьадагъ!

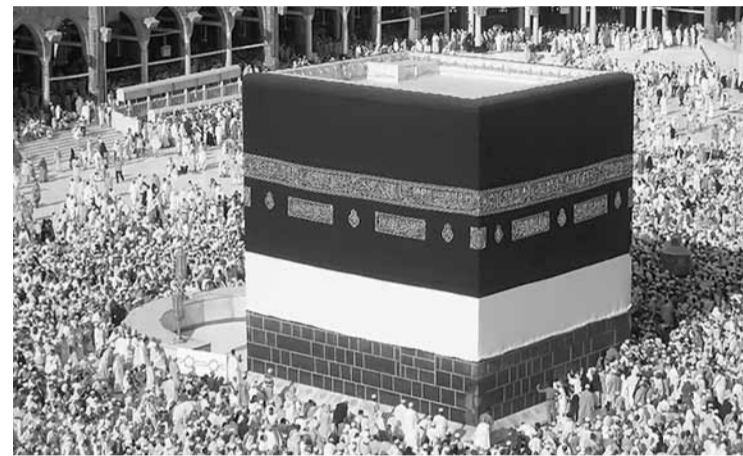
Узвз ккуниб ккунди гьибтну, Бахш апІурва веледариз. КІваъ ужувлан ният ибтну, Бахт туврува жарадариз.

Дада, дада, аьзиз дада, Йиз уьмрин аку хяд, пайдагъ! Узвз барабар кас адар, Узхъан гьаму бендер гьадагъ.

ИСА УЪМАРОВ

## Кьибла дигиш апІбакан

Ислам дин тарабгуз хьюбгю эвелин вахтна мусурмнари йигъан кьюб ракааьтнан кью-кьюб гьудган апІури гьахъну – гьачнинган ва хьяхьган. Аллагу Тааьлайи мусурмнариина хьуб гьудган фарз апІайизкъан дурари гьудгнар Байт аль-Мукьаддасдихьинди илдицну апІури гьахъну. Мусурмнарив хьуб гьудган фарз апІбалан кьяляхъра дурари Байт аль-Мукьаддасдихьинди илдицну ибадат апІури гьахъну, гьаци вушра Пайгьамбари   Кябайихъна вуйи гьюрмат уьбхюри гьахъну.



Пайгьамбари   ва асгьябари Меккайиан Мединайиз гьижра гьапІганра Аллагу Тааьлайи кьиблади Байт аль-Мукьаддас гьибтну. Пайгьамбари   гьудган апІури Байт аль-Мукьаддасдин терефназди лигруган, Кааба дугъан кьяляхъ шули гьабхъну. Пайгьамбарин   Кябайихъна вуйи ккунивал артухъ вуди гьабхъну ва дугъаз Аллагу Тааьлайи Кяба кьиблади дебккну ккундийи. Аллагу Тааьлайи Пайгьамбарин   мурад-метлебакан аьгьяди, кьибла дигиш апІбакан аят гьапІру. Пайгьамбари   лисундин гьудган апІурайи вахтна, кьюбпи ракааьтнахъан Жабраил малаикди Пайгьамбариз   кьибла дигиш апІбакан хабар тувру. Пайгьамбар   дишлади Кябайихьинди илдицуру ва имбу кьюб ракааьт, гьадму терефназди илдицну, тамам апІуру. Ари гьамциб жюрейинди саб гьудгниъ кьюб кьибла ишлетмиш гьапІну ва душваъ чан улупнайи гьикматвалра гьабхъну. Аллагу Тааьлайи Пайгьамбариз Байт аль-Мукьаддас кьиблади дебккбаъ кьафирариз сикинвал аии, гьаз гьапиш дураринна кьибла гьадму вуйи. Гьаддиинди Аллагу Тааьла дурарин юквариз гьилигну. Чпин гьюсудвалиан, дурари, Мугьяммадди   чан дин хъапІри ихъ кьибла ишлетмиш апІура, кІури, агьирвал улупну. Пайгьамбариз   дурарин гьюсудваликан, агьирваликан аьгю гьабхъну ва гьаддиз дугъаз кьибла дигиш дапІну ккундийи. Ва дугъаз ккуниб Аллагу Тааьлайи тамамра гьапІну. Аллагу Тааьлайи дугъаз кьибла Кяба гьапІну, улихъдин абйиринси. Гьудгник кади Пайгьамбар   Кяба терефназди илдицган, дугъахъди имбу

мусурмнарра гьадму терефназди илтІикІуру. Мунафикьариз думу читин ляхин гьабхъну. Зяиф иман аии саспидарин диндин гьякьнаан шак'вал гьабхъну, ва гьаци дурар куфриъ ахъру. Хъа муъминарин иман хъанара ижми гьабхъну ва Пайгьамбарихъди   гьягърудар хъанара лайикълудар гьахъну. Кьибла дигиш апІувал кьафирари Пайгьамбарин   гьюккум ва дугъан гьалатІ гьабхъну кІури, гьисаб апІуйи. Ари гьаддиъ вуйи дурарин мунафикьвалра. Дурари мусурмнарин юкварив шак'вал игуз кІури гизаф футна ипри гьахъну, кьибла дигиш апІбиинди Пайгьамбар   куфриъ а кІури, гьахъну. Дурари Тавратдиъ дибикІнайиб жин гьапІну. Душваъ, аххиримжи Пайгьамбар   фуж шулуш, дупна ва кьиблайин дигиш'валариканра дупна. Чпин агьирвалиан, гьюсудвалиан дурари гьякь вуйиб жиниди гьибтри гьахъну. Ари гьациб жюрейинди дурар гьякь рякьюхъна дарфиди, куфриъ гьязру. Фукъан артухъ дурари Пайгьамбарилан   футна апІбахъ, гьадмукъан Мугьяммаддихъди   гьягърудариз думу гьякь рякьюхъ хъайивал ашкар шуйи. Ва гьаддихъди сабси дурарин иманра артухъ шуйи. Ари гьаци вуйиган, Пайгьамбарин   жюрбежюр гьядисарив гьюсудвалихъан ярхла хьуб ккун апІура. Гьюсудвали, ужувлан ляхнар цигъ гакІвлар фици ургуруш, ари гьаци инсанди гьапІу ужувлан ляхнарра ургуру. Аллагу Тааьла ухъкан гьаруриз кюмек ишри!

ХАДИЖАТ СУЛЕЙМАНОВА



# Лайлатуль Къадр – Аллагъди ﷻ чан луклариз туву хусуси пешкеш ву

Гирами йишв «Лайлатуль къадр» Аллагъу Тааьлайи ихь умматдиз тувнайи хусуси пешкеш ву. Гирами Къур'андий дупнаки, «Лайлатуль къадр» агъзур жара вазартлан ужу ву.

Муслимдихъан ва Бухарийихъан вуйи гъядисдиъ дупна: «Фуну кас гъадму йишван, Аллагъди ﷻ дидин саваб тувур кѳури, умуд кивну, Аллагъ ﷻ бадали ибадатдиъ гъахъиш, гъацир касдин гъамусдиз улихъна гъахъи вари гунгъарин Аллагъди ﷻ афв апѳур, инша Аллагъ». Лайлатуль къадрин йишв Рамазандин вазлин фуну йишв'ин вушра алабхъуз мумкин ву. Думу йишв алабхъурайи вахт дафтар-каламариан сабдиъкъан дибикну улупнадар. Думутлан савайи, бязи гъикаятариан ачухъ шулаки, Лайлатуль къадр жа-жара йисари Рамазандин жа-жара йишвариин алабхъуз мумкин ву.

Гъадисариан ва жорбежор гъикаятариан гъаври шулаки, Лайлатуль къадр гизафси Рамазандин вазлин ккудукѳури 10 йишварикан сабдин алабхъуру ва гъадмура - тек числойин: 21-пи, 23-пи, 25-пи, 27-пи, 29-пи йишв'ин.

Саспи гъикаятариъ, Лайлатуль къадр Рамазандин вазлин 27-пи йишв'ин алабхъуру, кѳури дупна.

Аллагъу Тааьлайи гъадму йишв ухъхъан жиниди гъибтуб ухъуз ахью вуйи рягъмат ву.

Гъаз думу ухъуз ахью рягъмат ву? Гъаз гъапиш, эгер шлиз гъадму йишван ибадатдиъ хъуз ккундуш, думу кас вари Рамазан вазлиъ ибадатдиъ шулу ва иллагъки думу ккудукѳури 10 йишван чалишмиш хъиди. Рамазандин ваз ухъуз фициб ахью рягъмат вуш, варидализ аьгъяхъуз – думуган Аллагъу Тааьлайи инсанарин гунгъарин афв апѳуру ва ибадатдин ужуб хайирлу ляхнин ахью савабар дикѳуру.

Аьйшайи гъапну: «Пайгъамбари ﷺ Рамазандин вазлин ккудукѳури 10 йишв ибадатдиъ адапѳури гъахъну ва чан хизандиъ айи имбударра ибадат апѳуз нивк'ан уягъ апѳури гъахъну».

Гъаму йишвари Къур'ан урхуб, зикир апѳуб, суннат-гъудгнар апѳуб, шлик къаза-гъудгнар каш, къаза апѳуб ужу ву. Хъанара Аллагъдикан ﷻ ухъуз, ихъ багъахълуирииз ва вари мусурмнариз гъаму дон'яйиъра, Ахиратдиъра ужувар, рягъмат ккун дапѳну ккунду. Пайгъамбари ﷺ думу йишван гъаму дюаъ урхури гъахъну:

اللَّهُمَّ إِنَّكَ عَفْوٌ تُحِبُّ الْعَفْوَ فَاعْفُ عَنَّا

(Аллагъумма иннака аьфуввун тугъиббуль аьфа фаьфу аьнна). Гъаму дюаъйин мяна: «Я Аллагъ, Уву рягъим-лур вува, Уву гунгъарин аьфв апѳуз ккунир вува, ич гунгъарин аьфв апѳина».

Эгер вари йишв ибадатвалиъ адапѳуз шулдарш, йишвандин ккудукѳури вахтнакъан ибадатдиъ хъуз чалишмиш йи-хъай, хъа эгер гъацира шулдарш, йиш-вандин ва гъириндин гъудгнар мистаъ жямъаьтдиъ апѳуз чалишмиш духъну ккунду.

Гъадму гирами йишвандин лишнар ухъуз гизафдариз ачухъди рякьюз мумкин дар, фицики думу лишнар Аллагъу Тааьлайи чаз ккуни луклариз, гъациб макъамдиз дупнайидариз улупрудар ву. Хъа фуж гъаму йишван ибадатдиъ гъахънуш, дугъаз думу лишнар гъяркъюндаршра, инша Аллагъ, Аллагъу Тааьлайи дугъаз ахью саваб тувиди.

Закатуль – фитѳр (ушварин сьъ)

Закат-уль-фитѳр (ушварин сьъ) тувуб гъарсар мусурмандинна фарз шулу, эгер дугъан гъадму йигъаз ипѳуз ужуб аш ва ригъ алабхъайиз думу чивиди имиш. Месела: эгер гъадму вахтназ велед баб-кан гъахъиш, дугъхъан закат тувру, хъа эгер гъадму вахтназ сар кас кечмиш гъа-хъиш, дугъхъан закат тувурдар. Ушварин сьъ Рамазандин ваз ккебгъ-хъанмина филан вушра тувуз шулай-иб ву, аммаки закур машквар ву кѳуру йигъан ригъ алабхъхъанмина тувуб ужу ву. Хъа варитлан ужу ву думу машкван гъудгнин улихъ тувуб. Ушварин сьъ гъацира машквар йигъан ригъ алабхъ-ру вахтнакъан тувуз хай шулу. Гъаму вахтан къаляхъ тувуз кѳури гъибтуб гъарам ву. Хъа фуж гъаму вахтназ тувуз хъуркъундарш, дугъаз думу тувуз гъа-



лак хъуб фарз ву.

Йисар тамам гъахъи гъарсар мусурман-диз чахъан ва чан хиликк ккайидарихъан (хпир, веледар ва гъ.ж) ушварин сьъ тувуб фарз ву. Дурарихъан тувбан бадали, гъадрарихъан вакилвал (ихти-яр) дибисну ккунду. Ухъухъ ушварин сьъ дяхнинди туври шулу. Дяхин ужуб ва марциб дубхъну ккунду. Саб сьъ 2 кг 400 г шулу, вушра душвак жорбежор чѳурхяр кайивализ дилигну 2 кг 500 г тувуш ужу ву. Хъа саспи аьлимари сьъ 2 кг 700 г гъисаб апѳура, ва гъамци ухъура тувуш ужу ву. Гъанифи мазгъабдинди саб сьъ 3 кг 700 г шулу. Эгер дяхнинди сьъ тувуз читинди вуш, Гъанифи маз-гъабдинди думу гъадму дяхнин къи-мат пулихъди тувуз шулу.

Ушварин сьъ тувайиз ният дапѳну ккун-ду: «Узу ният апѳураза гъаму фарз вуйи ушварин сьъ узхъан (йиз хпир-ихъан, йисар тамам дархъи веледар-ихъан: балхъан, шурхъан -дурарин ччвурар кѳури) Аллагъ ﷻ бадали тувуз».

Эгер мусурман касди йисар тамам гъа-хъи жара мусурман касдиъхъан сьъ тув-ри гъахъиш, думуган думу касдиз ва-килвал тувну ккунду.

Ушварин сьъ гъаму исихъ улупнайи жоре инсанариз тувуз шулу:

1. Факъир: Думу ву гъацир кас, эгер дугъ-аз йицѳуб манат лазим вуш, дугъаз шу-буб манаттлан адар;
2. Мискин: Думу гъацир кас вуки, эгер дугъаз йицѳуб манат лазим вуш, дугъаз 6-7 манаттлан адар;
3. Закат уч апѳурайидар;
4. Ислам дин къабул гъапѳдар (Ислам дин къабул дапѳну, гъадму закатдиъ мюгътаж'вал айидар);
5. Саб тьяин вуйи къиматнахъ уч азад апѳуз чан эйсийихъди йикъарнаъ айи лукѳ;
6. Шлик жара касдин бурж каш, думу буржра Шариаьтдинди гъалал вуйи мутмирин бурж дубхъну ккунду;
7. Фуж гъакъ рякьюъ ва къафирарихъди гъазаватдиъ аш;

8. Гъалал сафарий айидар, эгер чпиз ла-зим вуйиб гъадабгъуз дурариан удукъу-радаш.

Сабпи нубатнаан закат тувуб ужу ву ми-расариз ва гъуншйирииз, эгер дурариз закат рубкъуруш (уву дѳурхну ккуни багъахълуирииз тувуз хай шулдар. Дура-рик кахъра: хпир, йисар дархъи велед-дар ва къувват адру абйир-бабар). Эгер мирасаринна гъуншйирин арайиъ за-кат рубкъуру ксар адарш, закат чпин гъулаъ шлиз рубкъуруш, гъадгъаз тувру. Эгер гъулаъра дицдар ксар адарди гъа-хъиш, думуган, гъунши гъуларий аш, гъадрариз тувру.

Шлиз гъадму сьъ рубкъуруш, дугъахъна думу гъурубкъган, дугъаз дидкан чаз ккуниб апѳуз ихтияр а: ипѳуз, масу ту-вуз, пешкешди тувуз ва гъ.ж.

Пайгъамбарин ﷺ гъядисдиъ дупна: «Ра-

разивал улупуру. Чиб-чпихъна машквар тебрик апѳуз гъагъюру ва Аллагъдикан ﷻ гъидису ушвар къабул апѳуб ккун апѳуру. Мусурмнар гъаму машквраз йигъар ккимиди гъазур шулу, фицики думу вари мусурмнарариз гирами машк-вар ву.

Гъадму йигъан гъацира аьжузарииз сада-къа тувру ва чпин мирасарин ва вари мусурмнарарин накъварихъна гъагъю-ру. Накъварихъна машквар йишванра гъагъюз шулу.

Машкван гъудган Салатуль ид

апѳбан къайда

Машкван гъудган къюб ракаьтдин суннат-гъудган ву, думу ахью ва бици машкварар, ригъ удубчѳвну саб гъацѳ сьаьтдилан апѳури шулу.

Машкван гъудган хулаъра апѳуз шулу, амма жилариз думу имбу мусурман гъардшарихъди мистаъ апѳуб ужу ву. Мистаз гъагъруган, ярхи рякьюъди гъагъюб ужу ву, хъа къаляхъ хътакруган - жикъи рякьюъди.

Машкван суннат-гъудган апѳруган, гъамциб ният апѳуру: «Узу ният гъапѳа гъудган апѳуз суннат машк-ван гъудгнин 2 ракаьт къиблайи-хъинди илдицну Аллагъ ﷻ бадали, Аллагъу акбар».

Эгер думу гъудган имамдихъди апѳураш, ният апѳруган, «жамъатдихъ-ди» ясана «имамдихъди» кѳуру гафарра дупну ккунду.

Ният апѳруган, Аллагъу Акбар кѳури, хилар ибарихъна за апѳуру, мухрихъан цѳиб исина ва хутѳнихъан зиина дивру. Шлиз аьгъяш, сабпи ражну «Важагъду» урхуру. Думу урхбан къаляхъ, хъанара хилар за дапѳну, Аллагъу Акбар кѳуру, хъасин хилар фун'ин дивну гъаму дюаъ урхуру:

سُبْحَانَ اللَّهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاللَّهُ أَكْبَرُ

«Субгъяналлагъи валь гъамду лилла-гъи ва ла илагъа илла ллагъу валла-гъу акбар».

Гъаму дюаъ урхбалан къаляхъ, хъана-ра, «Аллагъу Акбар» кѳури, хилар за апѳуру, хъасин, сабпи ражниси, думу дюаъ урхуру. Ва гъамци 6 ражари «Ал-лагъу Акбар» кѳуру ва 6-пи ражари «Субгъяналлагъи...» урхуру. Гъамрар вари апѳбан къаляхъ ургубпи ражнура «Аллагъу акбар» кѳури, хилар за апѳуру, хъасин хилар ис дапѳну, «Фатигъя» сура урхуру. Хъасин имбудар вари ухъу гъудган апѳруганси апѳуру.

Суждайиан къюбпи ракаьтдиз гъудж-вруган, «Аллагъу Акбар» кѳури, хилар за дапѳну, фун'ин иливуру. Хъасин хъа-нара хилар за дапѳну, «Аллагъу Акбар» дупну, хилар фун'ин иливну, «субгъя-наллагъи...» урхуру. Гъамци 4 ражари хилар за дапѳну, «Аллагъу Акбар» кѳуру ва «Субгъяналлагъи...» урхуру. Хъуб-пи ражнура хилар за дапѳну, «Аллагъу Акбар» кѳуру, ва хилар фун'ин иливну «Фатигъя» урхуру. «Фатигъя» урхруган, дидин улихъ «ауъзура» дупну ккунду. Хъасин гъудган аьдат вуйиганси апѳуру. Къюби ракаьтарийъра «Фатигъя» урхба-лан къаляхъ Къур'андиан фука урхуб ужу ву. Варитланна ужу ву, эгер сабпи ракаьт-диъ сура «Каф», къюпидиъ - «Икътара-ба» гъурхиш, хъа шлиз дурар аьгъдарш, сабпи ракаьтдиъ - «Къуль я аййугъаль кафирун», къюпидиъ - «Къульгъу».

Шли машкван гъудган хулаъ апѳуруш, дугъаз думу чан хизанарихъди (хпир-ихъди, бицидарихъди, дадайихъди, чйирихъди ва гъ.ж) апѳуб ужу ву. Машкван гъудган рякьюъ айидарира апѳуб ужу ву.

## Аълимарин рякъ бис

1 « Гяжи Иса ибн Мусайи чан уьмрин ахиризкьан чпин гьулан имамвал гьапІну, хъа дугъан улихъ фуж имамар гьахънуш, мялуматар адар. Саб фтихъкІа юкІв хътрурикан саб жюрейинна мянфяаьт даршул: илимдихъ юкІв хътарш, дугъкан аьлимра даршул, я жара пишекарвалин устадра. Гьаддиз дугъу чан баяриз аьдатлу мусурмнар-риз лазим вуйи Ислам диндин аьгъювалар улупнушра, дура-рикан аьлимар гьахъундар, гъаз гъапиш дурарин юкІв нежбервалихъ хъади гъабхъну. Дугъан тьлимар гьахъну чан баяр ва саспи гьуландар. Дурарикан варитІан илимдин юкІв алир Мугъяммад ибн Аслан гьахъну. Дугъкан кадаьну аьлим, дугъан илимдин ирс гъадабгъур, гьулан жямаяьтдихъди Шари-аьтдин ляхнар-карар гьахрур. Ислам диндин вари ляхнар заан дережайиинди гъахбан бадали, Гяжи ибн Мусайи, Мугъяммад ибн Асландин тажруба за апІбан бадали, думу чахъди гьахури гьахъну ва гъадгъахъди гьахуз жюрбежур ляхнар амур апІури гьахъну. Хирах дерейиь гьахру Исламдин серенжемариь дурар вафалуди иштирак шули гьахъну Шариаьтдин вари терефарин ляхнар заан дережайиинди кІулиз адагъбан бадали.

Дугъу шлихъ ва наан илимдин аьгъювалар гъадагънуш мялум дар.

Советари чан халкъар кулак апІру йисари, аьлим Гяжи Иса ибн Мусайинна ужуб-харжиб дарпиди: хал, мал, мутму тІараш гьапІну, саб жюрейинна кагъаз (документ) тутрувди тадабгъну. НКВД-йи, НКББ-йи, ОБХС-йи думу ва дугъан хизанар Шари-аьтдин ляхнар апІурчва кІури



гьуларий гьахру серенжемариь дугъу чахъан удукъруси ишти-рак шули, гъабхру ляхник чан вафалу пай киври гьахъну.

Гяжи Иса ибн Муса кечмиш хъпан кьяляхъ дугъан библио-текаийи айи китабар чан ккуни тьлим Мугъяммад ибн Асланди гьахуру. Гьулан имамвалин ва-зифа Мугъяммад ибн Асландин гьюнариин алабхъуру, ва думу заманайиь чахъан удукъру гьял-ниинди имамвалин вазифийр гьахуз хъюгъру.

Дугъу илимдин аьгъюваларин асас пай чан устаз Гяжи Иса ибн Мусайихъ ва гъацира Къужник гьулан аьлимарихъ гъадагъуру. Аьлимдин китабханайиь илим-дин аьгъювалар гъадагъуру, дугъу чан аьгъюваларин дережа за апІуру, ва гъацира Къужника-рин аьлимар Малла Мазагай ва Малла Аьлдихъ урхуру, Халил-бег-эфенди ал-Гьуллийихъ.

гъадму йигъан иблисдин ихти-латарин аьшкъламиш духъну саб гъудганра апІурдар. Йиш-ну ахуз дахъру вахт гъабхъиган, думу касди чпиз ахнар ккирчру-ган, чан багахъ иблисдизра кки-пуз хъюгъру. «Яв гъвалахъ ахин шлиз ккиправа?», - гьерху иблис-ди. «Увуз», - жаваб тувру дугъу. «Ваъ», - кІуру иблисди. Узуз яв гъвалахъ дахъуз гучІурзуз. Эгер Аллагъу Тааьлайи ув'ина бала гъапІиш, дидкан узузра кубкъуз мумкин ву. «Фу бала?», - мягъ-талди гьерху думу касди. «Узу саб ражари Аллагъу Тааьлайиз аьссивал улупну кІури, Дугъу уз'ин гьаргандиз нянят алапІну. Хъа уву гъи 5 гъудган ккадаун-ва, 5 ражари Аллагъдиз аьсси-вал улупунва. Узуз увхъан ярхла хъуб ужу ву», - кІуру иблисди.

Магъа гьамци иблисра кмиди гъудган тамам дарапІу касди-хъан ярхла гьахъну. Ари гьамус гъачай фикир апІухъа гьаму дюшюшдикан. Аьлимар-имама-ри гьар вяъзайиь мусурмнари-ин али фарзарикан ктибтруган, ихъ хиял шулихъ, дурари чпиз фукІара пуз ужуб адруган, текрар апІурайиб ву, кІури. Ваъ, дурари ухъу бадали кІура. Эгер иблис дицир касдихъан ярхла гъабхъ-нуш, сарун гъаври шлу касдиз гьаму дюшюш чІяаьн даринхъа! Гъаци вуйиган, ухъура жвуван гьуншйириз, багахълуйириз, эгер дурари гъудгнар апІурдарш, му ляхникан хабар тувну ккунду. Гьит Аллагъу Тааьлайи ухъу ихъ аьлимарин, шейхарин берекет-нахъ мягърум дарапІди. Гьит Аллагъди аь ухъуз дурари гьибту илимдин аьгъювалар уьрхюз ва шулуш, хъанара заан дережайииз за апІуз къувват туври.

Мялумат тувур:

1. Абакаров Муртазаьли Абака-рович - Улуз гьулан имам
2. Сулейманов Гяжи Иса Сулей-манович - 1948 б.гъ. й.
3. Халилов Мурадяли Аьлимура-дович - 1948 б.гъ. й.

ГЪИБИКІУР УРТІЛАРИН  
ХАНМУГЪЯММАДДИН БАЙ АЪБДУЛ  
МУТІАЛИБ-ГЪЯЖИ ГЪЯЗРЯТИ  
АЪЛИЕВ ВУ

## Рамазандин вазлин кьяляхъ Шаввалин ваз ккебгъру

*Шавваль вазлиь дисру ушварикан*

Шавваль ваз Рамазан вазлин кьяляхъ гьюру ваз ву. 1-пи Шавваль машквран йигъ шулу. Му йигъан ушв бисуб гьарам дапІна. Хъа му йигъхъантина вуйи 6 йигъан ушвар дисуб лап ижми сунна ву.

Саб вазли ушвар дидисну машквран кьяляхъ хъа-нара ушвар дисувалиь фициб гьикмат а? Гьикматар гизаф а. Дурарикан саб, вазлин арайиь ушвар гьидисдарин хурагнахъна ужуб иштагъвал ади шулу, ва му саягънаьди ушвар дисувал хъана давам апІуб нефсдиз читин ляхин ву. Гъаци вуйиган, Аллагъдиз аь табигъ духъну, чан нефсдиз гьаршу гьахъиш, ми-дин саваб ахъюб шулу. Саб ваз Рамазандин ва 6 ушв Шаввалинра гьисаб гьапІган, 36 ушв шулу. Абу Аюб аль-Ансарийихъан вуйи гьядисдиь дупна: «Шли уш-вар гьидиснуш Рамазандин вазлиь ва хъасин шавваль вазликанра 6 ушв гьидиснуш, думу кас-диз вари йисан ушвар гьидисгансиб саваб шулу» (Муслим).



*Шаввалин вазлиь 6 ушв дисуб ижми суннатариқан ву*

Хъа эгер Рамазандикан ва Шавваликан дарди, жара вазарий 36 ушв гьидисиш, сад йисан гьидисгансиб саваб шулин? «Бужайрами» китабдиь дибикІна: эгер Рамазандин вазлиь ушв гьибисиш, хъасин шавва-лигъра - 6 ушв, сад йисан фарз ушвар гьидисгандин-сиб саваб шулу. Эгер 36 йигъан Рамазандикан ва Шавваликан дарди гьидисиш, думуган сад йисан суннат ушвар гьидисубсиб саваб шулу.

Суал: Рамазандин вазли ушвар дидрису касдиз Шав-валин суннат ушвар дисуз хай шулин? Му суалназ аьлимари гьамциб жаваб тувну: «Эгер дугъу ушвар саб себеб ади гьидисундарш, дугъаз Шаввалин уш-вар дисуб суннат ву, амма дугъаз вари йисан гьидис-гандинсиб саваб хъибдар. Хъа эгер дугъу саб себебра адарди Рамазандин вазлин ушвар ккадаьнуш, дугъ-аз Шаввалин вазлин суннат ушвар дисуб гьарам ву, гъаз гъапиш сифте дугъу саб себебра адарди ккадау ушвар кьан дарапІди кьаза дапІну ккунду.

Шаввалин вазли ушвар чпи-чпихъди хъирчну даршра дисуш шулу, амма, машквар йигъхъан хъюгъну, 6 ушв сапІиди дисуб ужу ву. Шаввалин ваз ккудубкІган, му сун-найин вахтра ккудубкІуру. Амма ккудубкІганра му сун-натар кьаза апІуб ужу ву. «Бужайраийиь» дибикІнаки, эгер гьаму суннат ушварихъанди фарз-кьаза ушвар дис-ури гьахъишра, Шаввалин суннат ушварин саваб шулу. Гьит Аллагъди аь му суннайихъан ижмиди хъчІихуз ухъуз тавфикъвал туври! Амин!

ЗАЙНАБ МЯГЪЯММАДОВА



гизаф инжиг апІури гьахъну. Дурариз дидилигди, аьлим Гя-жи Иса ибн Мусайин хизанари чпин Шариаьтдин гьахру лях-нар заан даражайиинди тамам апІури гьахну.

Жараб даш, Гяжи Иса ибн Му-сайи саб 65 йисандин арайиь чпин гьулаь имамвал гьапІну, дугъу чпин гьуландариз фу-къан насигъят тувну шул, ужув-лан гаф гьапІну шул. Чпин мя-гъялин ва гьунши мягъяларин

Саб вааьз апІру йишвахъ Гяжи Иса ибн Мусайи чан мялимди-кан гъеебху кьиса ктибтуру: «Сар мусурман касдихъна, ширин гафар апІури инсандин сурат-диь убчІвну дуствал апІурхъа кІури иблис гьюру. Дугъу къа-бул апІуру дугъан теклиф. Ду-рари йикъар апІуру гьарган сатІиди гъузуз ва жара дархъуз. Садпи йигъ дурари сатІиди, ихтилатар, сюгъбат ва зарафтар апІури алдапІуру. Думу касди

# Рамазандин ваз - суалар ва жавабар

Рамазандин вазликан ихъ мусурмнари туври шулу бязи суалариз жавабар

Гарсар мусурман кас Рамазандин вазлиъ шлубкъан артухъ ужувлар апуз чалишмиш шулу. Дупну ккундуки, му гирами вазли ушвар дисбан гьякънаан ихъ саспи мусурман гьардшар-чйирин суалар арайиз гьюру. Гьаци вуйиган ухъу ихъ гьардшар-чйириз жикъиди ушварин гьякънаан вуйи бязи суалариз жавабар тувдихъа.

## Шариаътдиинди фицдар дюшюшариъ ушв дибрисди гьибтуз шулу?

Шариаътдиинди ушв дибрисди гьибтуз мумкинвал айти дюшюшар 2 ву:

1. Дишагъли палтарикан духънайи вахт ва велед хъпан къяляхъ вуйи чиркишнарин вахт.
2. Амриан гьягъюб, ясана вари йигъандин арайиъ фикриан гьягъюб. Эгер амриан душнайир йигъандин вахтна саб гьелдикъан фикриз гьяфиш, гьадму вахтнахъанмина дугъу ушв дибисну ккунду.



## Рамазандин вазли фицдар жюре инсанар ушв бисбахъан азад шулу?

Ушв дибрисуз ихтияр тувбаз шубуб дюшюш а:

1. Ушв гьибисган гьати, читни шулу уьзур, иццрушин ади вуш. Эгер ушв гьибисган думу касдин уьзриан, иццрушнаан уьмур лап читин гьялнаъ дебккруш, яни уьмур къатI хъуз мумкин вуш, дугъу ушв дишлади гьибтну ккунду.
2. Ярхи рякъ. Дидин манзил гьисаб апуру 83 км-тан артухъ. Думутанна гьайри, дугъан сафар гьялал вуйиб дубхъну ккунду ва йигъандин ахиризкъан давам шулб. Хулаъ ушв гьибисуриз, ва хъасин йигъандин вахтна рякъюъ учъуриз ушв гьибтуз хай шулдар. Зиихъ дупнайибдиз далил вуди гирами аят хибдихъа: «<...> фуж аьзарлуди, ясана рякъюъ ади вуш, гьит жара вахтна къаза апури...» (сура «аль-Бакъара», 185-пи аят).

مَنْ كَانَ مَرِيضًا أَوْ عَلَى سَفَرٍ فَعِدَّةٌ مِنْ أَيَّامٍ أُخَرَ

3. Ушв бисуз даршлувал. Шлихъан чан ахью яшар хъувалиан, ясана читни уьзриан ушв бисуз шулдарш, мисалназ, фунин язва, дицдариз ушв дибрисуз ихтияр а. Ушв бисуб фарз ву ушв бисуз жандин сагъвал айидариз.

## Ушв тамам хъпан бадали фицдар шартIар а?

Ушв тамам хъпан бадали, исихъ улупнайи шартIар тамам дапIну ккунду:

1. Ният. Пайгъамбарин ﷺ гьядисдиъ дупна: «Аьмалар, ляхнар ниятналан асилу ву...»

إِنَّمَا الْأَعْمَالُ بِالنِّيَّاتِ

(«Сагъигъ аль-Бухари», № 1; «Сагъигъ Муслим», № 1907)

2. ГьачIниндин гьудгнин вахтнахъанмина лавландин гьудгнин вахтнакъан ушв батил апурубдихъан варибдихъан ярхла хъуб.

## Фарз ушв бисруган, жюрбежюр мазгъабариъ фици ният апуру?

Ният думу саб фу-вуш апуз кIури, ижмиди бисурайи къаст ву. Ихъ ужувлан ляхин къабул аплбан бадали, кIваъ ният ади хъувал чIяаьн шулу, амма мелзнииндира пуб ужу ву. Хъа саб ниятра адарди уву гафар гьапну кIури, думу ниятди гьисаб апулрдар. Ният апувалин гьякънаан Пайгъамбарин ﷺ гьядисдиъ дупна: «Аьмалар, ляхнар ниятналан асилу ву...»

إِنَّمَا الْأَعْمَالُ بِالنِّيَّاتِ

(«Сагъигъ аль-Бухари», № 1; «Сагъигъ Муслим», № 1907).

Рамазандин вазли ушв бисуз кIури ният апулруган, тамам дапIну ккунду:

1. ГьачIниндин гьудгнин къяляхъ гьапIиш, думу касдин ушв кам шулдар. Пайгъамбарин ﷺ гьядисдиъ дупна: «ГьачIниндин гьудгнин вахт хъайиз ушв бисуз ният дарапIу касдин ушв кам шулдар» («Сунан ад-Дарукутни», 2/172; «аль-Байхаки» 4/202).

من لم يبيت الصيام قبل الفجر فلا صيام له

2. Жвуву фуну ушв бисураш тьйин апулб: Рамазандин вазлин ушв, даршсана чан ккудубшу къаза ушв. Эгер тьйин дарапIди ушв бисуз ният гьапIиш, ният кам шулдар.

3. Гьар йишван хъайигъаз ушв бисуз ният дапIну ккунду. Ушв камил хъпан бадали, хъа йигъан гьачIниндин гьудгнин вахт хъайиз ният, дапIну ккунду. Саб ражари гьапIу ният ихъ мазгъабдиинди вари вазлиз чIяаьн шулдар, фицики гьарсаб ушв гьеле гьар йигъан текрар шулашра, думу гьар йигъандин ибадат ву. Хъа ухъуз гьядисариан аьгъюганси, гьарсаб ибадатдиз чан ният лазим ву.

Рамазандин вазли ушв бисруган апуру ният: «Узу ният гьапIза гьаму Рамазандин вазлин закурин йигъан фарз ушв бисуз Аллагъ ﷻ бадали».

Имам Абу Гьянифайин мазгъабдиинди Рамазандин вазлин ушв бисуб ният ригъ зенитдиз гьяйизкъан апуз хай шулу. Саспи аьлимари ният апуз кIваълан гьарху касдиз имам Абу Гьянифайин мазгъабдихъди гьягъюри ният апуз ихтияр тувра. Хъа имам Маликдин мазгъабдиинди сабпи йигъан вари Рамазандин вазлиз ният апуз шулу.

## БицIир кайи, ясана никкдихъ хъайи велед айти дишагълийиз ушв бисуб фарз вуйин?

Эгер ушв бисувалиан бицIир кайи хпириз чаз, ясана фуник кайи веледдиз, вая никкдихъ хъайи веледдиз бабу ушв бисбаан никк гьудрубкIди, гьаддиан зарар аш, дишагълийиз ушв дибрисуз ихтияр а, амма къаза дапIну ккунду. Хъа, эгер бицIир кайири, ясана никкдихъ бицIир хъайири фу-

ник кайириз, ясана никкдихъ хъайириз зарар хъибди кIури, ушв гьибисундарш, дугъу ушв къаза аплбахъна гьарсаб ккудубшу ушвнахъан 650 грамм мудд журумди тувну ккунду. Хъа эгер чан жандихъан гучIвал ади гьибисундарш, къаза дапIну гьибтру.

## Ккудубшу ушвар фици къаза апуру?

Фуну касди уццрушнаан Рамазандин вазликан сабкъана ушв ккадапIнуш, хъа гьюру Рамазандин ваз улубкъайиз къаза дапIну ккунду. Хъа эгер къаза дарапIиш, дугъу ушв къаза аплбахъна журумра тувну ккунду. Гьюру Рамазандин ваз улубкъайиз къаза дарапIу гьарсаб ушвнахъан саб мудд журум тувру. Мисалназ, эгер дугъу иццрушнаан ушв ккадапIнуш ва хъа Рамазандиз сагъ гьяхънушра дугъу къаза гьапIундарш, думу дюшюшдиъ журумра тувну ккунду.

Хъа эгер думу сагъ гьяхъундарш, яни иццрушнаан къаза апуз мумкинвал гьабхъундарш, дугъу журум тувну ккундар. Эгер саб себебра адарди ушвар къаза дарапIди хъайисариз гьибтри гьабхъиш, гьарйисан саб мудд артухъ шулу.

Мисалназ, эгер 5 йис улихъна ушв ккадапIнуш ва чан вахтна къаза гьапIундарш, гьарсаб ушвнахъан 1 мудднан ерина 5 мудд тувну ккунду. Уву ушвар къаза гьапIубси, муддар артухъ хъивал ккудубкIуру.

Эгер уьзриан ушвар къаза апуз дархъиди кечмиш гьяхъиш, дицирихъан ушв бисуз, ясана дугъу гьибту ирснакан журум тувбаъ мюгътаж'вал адар. Хъа эгер сар кас чаз ушвар къаза апуз мумкинвалра ади, амма къаза дарапIди кечмиш гьяхънуш, дугъан багахълуийириз дугъан ушвар къаза апулб ужу ву. Кечмиш гьяхъири ушвар къаза апуз дугъ-

ан багахълу дарурихъанра шулу, амма дугъу багахълуийирикан сарихъанкъан ихтияр гьадабгъну ккунду. Хъа эгер я багахълуийири, ясана дурарихъан ихтияр гьадабгъну жара ксари дугъан ушвар къаза дарапIиш, гьарсаб ккудубчIву ушвнахъан мудд тувну ккунду. Ва думу муддар гьадму кечмиш гьяхъири гьибту ирснакан тувру. Уьмар асгъабдихъан вуйи Пайгъамбарин ﷺ гьядисдиъ дупна: «Эгер фужIка чак фарз ушв кади кечмиш гьяхъиш, гьит дугъу гьибту ирснакан гьарсаб ушвнахъан сар мискин тухъ апури» («Сунан ат-Тирмизи», №817).

مَنْ مَاتَ وَعَلَيْهِ صِيَامُ شَهْرٍ فَلْيَطْعَمْ عَنْهُ مَكَانَ كُلِّ يَوْمٍ مِسْكِينٍ

Далил вуди Ибн Аьббасдихъан вуйи сабсана гьядис кIваин аплдихъа: «Фуну кас Рамазандин вазли, аьзарлу духъну, ушвар къаза дарапIди кечмиш гьяхъиш, дицирин гьарсаб ушвнахъан сар мискин тухъ апуру» («Сунан Абу Давуд», № 2401).

إذا مرض الرجل في رمضان ثم مات ولم يصم أطعم عنه

Гьит Аллагъу Тааьлайи ухъуз аьгъдруб аьгью апуз ва аьгью гьапIубдихъди гьягъюз кюмек туври, гьит Аллагъу Тааьлайи ухъуз варидариз гьаму гирами вазли шлубкъан артухъ ужудар ляхнар апуз, гунагънан ляхнарихъан ярхла хъуз тавфикъ туври! Амин!

- Йиз суалназ фикир тутрувди мигъитанайчва. Йиз гъуншдиъ сар яшлу дишагъли яшамиш шула. Дугъан баяр-шубар, вари эвлемиш духъну, юрдарить гъарур чан йишвахъ хъа. Хъа му дишагъли сарна-сарди ву. Му кас, къабир вуда, ялгъузди вуда кјури, узу вахт-вахтарик дугъаз кюмек апјуз гъягъюри шуйза. Кюмек апјур вахтна вари ужу вуйи. Хъа саб вахт гъабхъиган, сарун узхъан дугъахъна гъарган кюмек апјуз гъягъюз даршули гъабхъиган, дяргъюри гъахъунза. Гъадму узу кюмек дипу йигъланмина гъамус думу къаби дишагълийири, узу, йиз хизанар гъяркюбкъан, лазим дару гафар апјури, уч'ин гъарай илипуру, уву йиз фукла гъитлибкунва кјури шулу. Чан ушвнихъна фу гаф гъафиш, гъадму кјуру. Гъамус гъапруш аьгъдаруз, саб ужувлан гаф йипайчва.



- Яшлу касдиз имбудари чаз хусуси фикир тувну ккун шулу. Эгер дициб фикир тув-радарш, дурариз ухди гиранра шулу. Дишлади пуз ккундузуки, думу касдиз кюмек апуб, ав, ужуб савабнан ляхин ву. Хъа думугъанна гъайри, эгер дугъахъ баяр хъади вуш, гъаз дурари чпин дада дици фикир тутрувди гъитра? Гъаз дурарикан саркъан дугъан багахъ хъадар? Веледди чан аба-баб сарди гъитну ккундар. Фу-къан вушра аба-бабу ухъхъан дерд зигуру, ухъухъ йигъар-йишвар адауру. Гъаддиз веле-дарикан думу ляхниз дикъит

фикир тувуб ккун апјурача. Хъа увусана, сабур апин, Аллагу Тааблайикан увузра, думу касдизра ичв арайиъ исл-лягъвал, гъякъвал хъуз кюмек ккун апин. Му дюн'яйиъ ухъу гъи аш, закур адархъа. Думу касдихъди дусну, къвантан гафар апин, эгер узкан гиран гъабхънуш, аьфв апин кјури, ккун апин. Хъа эгерсана, думу касди, уву кјуруганси, саб тахсирра ктаршра, уву тахсирнакк ккаъраш, дугъаз дидин гунагъ шула. Гъаз гъа-пиш, сар касди дарапју тах-сир, дугъак кипуз хай шул-дар. Думутанна гъайри, эгер

дугъу уву фу-вуш гъитлибкуну кјураш. Жара касдин мут-муйик кучуб, гъитлибклуб ахъю гунагъ ву. Хъа сар касди дарапју ляхин дугъ'ин илипу-бра ахъю гунагъ ву. Гъаци вуй-иган, учвкан кюридиканра чиб-чпихъна гъюрмат уьбхюб ккун апјурача. Гъуншйир чиб-чпихъди ужудар аьлакъйирить духъну ккунду. Пайгъамбарин ﷺ гъядисдиъ дупна: «... Аллагу Тааблайихъ хъугъру касди гъит гъуншдиз гъюрмат апри...» (Имам аль-Бухари, Муслим). Ари гъарсар фикир апјур касдиз гъаму гъядис чъаьн ву.



- Гъюрматлу редакция, учвкан лап ижмиди ккун апјурача. Магъа гирами Рамазандин ваз улубкъура. Хъа гъамус саб дюшошдиз ахъю фикир тувайчва. Ич гъулаъ ва Табасаран райондин саспи гъуларить гъач'индин экбер къанди апјуру кјури хиял шулиз. Гъаз гъапиш учухъ экбер тувруган, лапра аку дубхънади шула. Гъаму дюшодить ушв бисру вахтна фу дапну ккунду?

- Уву туврайи суал, гъюрматлу ватанагъли, Табасаран райондиан гизафдари гъерхрайиб ву. Редакцияй-из гъудгнин вахтарин гъякънаан кми-кмиди зенгар апјури, кагъзар хътаури шулу. Хъа Рамазандин ваз багахъ шули, му суал хъанара артухъси жавабнаъ мюгътаж шула. Гъамд ибшри Аллагу Тааблайиз, Дагъ-устандин Муфтиятдин гъуллугъчйири думу ляхниз фикир тутрувди гъибтнадар. Къюд йисандин муддат-наъ аьлимари гъудгнарин вахтар тйин апјури ляхин гъубхну. Магъа дурари Дагъустандин гъарсаб шагъриз,

гъарсаб райондиз жа-жаради гъудгнин вахтар тйин дапна. Исихъ улупнайи гъудгнарин вахтар я газатдин редакцияйи, ясана сар жарари гъязур дапнайидар дар, думу, дугъриданна, Дагъустандин Муфтиятди улупнайиб ву. Гъаци вуйиган, эгер Дагъустандин Муф-тиятди гъязур дапнайи гъудгнарин вахтарихъди ихъ райондин имамари экбер туври гъахъиш, иншаАл-лагъ, ушв бисувалра вахтнинди шул. Пайгъамбарин ﷺ гъядисаритьна Шариаьтдиъ ухъуз дупнайиганси, Рамазандин вазлиъ, сюгъюрин вахтна, яни гъудгнин

вахт улубкъайиз, ип'руб дебккуну ккунду. Редакцияйиз гъудгнарин вахтарикан гизаф суалар хътаувалиан ва Муфтиятдихъан вуйи гъудгнарин вахтар газатдиъ чап апуб ккун аплувалиан, учу Муфтиятди улупнайи гъуд-гнарин вахтар ич газатдиъ чап апбанди гъахъунча. Хъанара къваин аплурахъаки, гъудгнин вахтар Муфти-ятди тйин дапнайидар ву. Магъа исихъ Табасаран ва Хив районриз вуйи Ра-мазандин вазлин гъудгнарин вахтар туврача. Аллагу ﷺ кюмек ишри!

ДАГЕСТАНСКИИ ИСЛАМСКИИ УНИВЕРСИТЕТ ИМЕНИ ШЕЙХА МУХАММАД-АРИФА

ОБЪЯВЛЯЕТ ПРИЕМ АБИТУРИЕНТОВ НА ОЧЕРЕДНОЙ УЧЕБНЫЙ ГОД



Обучение предназначено для получения целостных знаний о религии и подготовки специалистов со средним и высшим профессиональным религиозным образованием по направлению «культ исламского вероисповедания» квалификации «священнослужитель исламского культа»

ПРОДОЛЖИТЕЛЬНОСТЬ ОБУЧЕНИЯ:

- ✓ в Дагестанском исламском университете – 5 лет;
- ✓ в Медресе – 3 года.

ДОКУМЕНТЫ НЕОБХОДИМЫЕ ДЛЯ ПОСТУПЛЕНИЯ:

- ✓ нотариальная копия аттестата или диплома;
- ✓ копия паспорта – 2 шт.;
- ✓ фотокарточки размером 3x4 в количестве пяти штук;
- ✓ медицинская справка Ф 086;
- ✓ прививочный сертификат Ф 156/у-93;
- ✓ рекомендация от преподавателя религиозного обучения либо от руководителя мечети (имам) расположенной по месту жительства абитуриента.

Наш адрес:

г. Махачкала, ул. Дахадаева, 136  
тел.: 8 988 294 56 16

Гъюрматлу мусурман гъардшар ва чйир!

Нагагъ учвуз ихъ мусурман диндихъ-ди аьлакъалу вуйи месэлийирикан гъаври адруб гъер-хуз ккундуш, ясана «Ассалам» редакцияйиз вуйи суал аш, зенг апинай: 8-960-411-19-53 Учхъан шлубдин, иншаАллагъ, учу кюмек апидича ва ичв гъуллугъар тамам апјуз чалишмиш хъидича.

РД-йин Муфтиятди июнь ва июль вазариз Табасаран ва Хив районриз вуйи гъудгнин вахтар

Рузнама

Июнь

Йигъ	Гъиринд. Ас-Субгъ.	Ригъ гъудуб.	Лисундин Аз-зугър	Гъаркван. Аль-аьср	Лавлан. Аль-Магъриб	Хъитгирхв. Аль-ишаъ
1	02:12	04:19	11:50	15:52	19:21	20:51
2	02:11	04:19	11:50	15:52	19:22	20:52
4	02:10	04:18	11:51	15:53	19:23	20:53
6	02:08	04:17	11:51	15:53	19:24	20:54
8	02:07	04:17	11:51	15:54	19:26	20:56
10	02:06	04:16	11:52	15:54	19:27	20:57
12	02:05	04:16	11:52	15:55	19:28	20:58
14	02:04	04:16	11:53	15:55	19:29	20:59
16	02:04	04:16	11:53	15:56	19:30	21:00
18	02:04	04:16	11:53	15:56	19:30	21:00
20	02:04	04:17	11:54	15:57	19:31	21:01
22	02:05	04:17	11:54	15:57	19:31	21:01
24	02:05	04:18	11:55	15:58	19:32	21:02
26	02:06	04:18	11:55	15:58	19:32	21:02
28	02:07	04:19	11:56	15:58	19:32	21:02
30	02:09	04:20	11:56	15:59	19:32	21:02

Рузнама

Июль

Йигъ	Гъиринд. Ас-Субгъ.	Ригъ гъудуб.	Лисундин Аз-зугър	Гъаркван. Аль-аьср	Лавлан. Аль-Магъриб	Хъитгирхв. Аль-ишаъ
1	02:10	04:21	11:56	15:59	19:31	21:01
2	02:11	04:21	11:56	15:59	19:31	21:01
4	02:12	04:22	11:57	15:59	19:31	21:01
6	02:14	04:24	11:57	15:59	19:30	21:00
8	02:17	04:25	11:57	15:59	19:29	20:59
10	02:19	04:26	11:58	15:59	19:29	20:59
12	02:22	04:28	11:58	15:59	19:28	20:58
14	02:24	04:29	11:58	15:59	19:26	20:56
16	02:27	04:31	11:58	15:59	19:25	20:55
18	02:30	04:33	11:58	15:59	19:24	20:54
20	02:33	04:35	11:59	15:58	19:22	20:52
22	02:36	04:36	11:59	15:58	19:21	20:41
24	02:39	04:38	11:59	15:58	19:19	20:49
26	02:42	04:40	11:59	15:57	19:17	20:47
28	02:45	04:42	11:59	15:56	19:15	20:45
30	02:49	04:44	11:59	15:56	19:13	20:43